

ข้อเสนอเชิงนโยบายประเด็นการจำหน่ายสลากด้วยเครื่องอัตโนมัติ

ดร.วิเชียร ตันศิริคงคล

กำเนิดหวยออนไลน์

หวยออนไลน์คือ การจำหน่ายสลากแบบเลข 2 ตัว หรือ 3 ตัว ด้วยเครื่องอัตโนมัติที่ดำเนินการโดยสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล และมีการจัดสรรรายได้ตามความหมายของสลากกินแบ่งตามมาตรา 22 ที่จัดสรรเงินรายได้จากการจำหน่ายร้อยละ 60 เป็นเงินรางวัล ร้อยละ 28 เป็นรายได้แผ่นดิน และร้อยละ 12 เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของสำนักงานฯ

พัฒนาการของหวยออนไลน์

หวยออนไลน์มีพัฒนาการผันแปรตามการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง จุดเริ่มคือหวยออนไลน์ ซึ่งเป็นโครงการที่อยู่ภายใต้โครงการออกสลากพิเศษแบบเลขท้าย 3 ตัว และ 2 ตัว ของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล หรือที่ชาวบ้านรู้จักกันในชื่อโครงการ “หวยบนดิน” ซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่สมัยรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เพื่อนำรายได้ดินขึ้นมายอยู่บนดิน และเพื่อเป็นการนำรายได้จากการจำหน่ายมาใช้จ่ายในโครงการเพื่อสังคม โครงการออกสลากพิเศษนี้แบ่งการดำเนินงานเป็น 2 ระยะเวลา ระยะเวลาที่ 1 จำหน่ายสลากพิเศษด้วยมือ (Manual) เริ่มจำหน่ายงวดแรกวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2546 และยุติการจำหน่ายในงวดวันที่ 1 ธันวาคม 2549 รวมจำหน่ายไป 80 งวด ระยะเวลาที่ 2 จำหน่ายด้วยเครื่องอัตโนมัติ ปัจจุบันยังไม่เปิดให้มีการจำหน่าย เนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 รัฐบาลในขณะนั้น ได้สั่งเรื่องโครงการออกสลากพิเศษแบบเลขท้าย 3 ตัว และ 2 ตัว ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตีความว่าถูกต้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือไม่ ในวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 คณะกรรมการกฤษฎีกา ตีความว่าการออกสลากดังกล่าวถือเป็นการออกสลากกินรวบ เป็นผลให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลยุติโครงการดังกล่าวทั้งหมด

ภายหลังที่มีการเลือกตั้งทั่วไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปี 2550 ในเดือนพฤษภาคม 2551 รัฐบาลโดย นายแพทย์สุรพงษ์ สืบวงศ์ลี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ได้นำโครงการออกสลากพิเศษแบบเลขท้าย 3 ตัว และ 2 ตัว ด้วยเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติมาดำเนินการใหม่โดยปรับปรุงใช้แนวทางการจ่ายเงินรางวัลแบบผันแปรเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. 2517 ต่อมาในเดือนธันวาคม 2552 มีคำสั่งยุบพรรคพลังประชาชนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในเดือนมกราคม 2553 รัฐบาลโดย นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ไม่เห็นด้วยกับการจำหน่ายสลากด้วยเครื่องจำหน่ายดังกล่าว มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนและพิจารณาข้อเท็จจริง ซึ่งต่อมาใน

สอบสวน ฯ แล้วเสร็จ มีความเห็นให้ดำเนินการโครงการออกสลากพิเศษแบบเลขท้าย 3 ตัว และ 2 ตัว ด้วยเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติต่อไป

รายได้ของรัฐจากการจำหน่ายหวยบนดิน

เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในทางการคลังสาธารณะ (Public finance) ว่าการจำหน่ายสลากกินแบ่งโดยรัฐเป็นทางเลือกสำคัญในการหารายได้ของรัฐ จากข้อมูลของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ในปีงบประมาณ 2554 รัฐได้รายได้จากการจำหน่ายสลาก ฯ สูงถึง 14,636.30 ล้านบาท ในส่วนของกาออกสลากแบบ 3 ตัว และ 2 ตัว ที่ผ่านมา 80 งวด ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2546 ถึง 1 ธันวาคม 2549 มีเงินรายได้คงเหลือจากการจำหน่ายเก็บรักษาที่สำนักงานสลากกินแบ่งจำนวน 18,922,785,823.40 บาท (เงินจำนวนดังกล่าวเกิดจากการคำนวณภาษีการพนันเพียงร้อยละ 0.5 ซึ่งภายหลังศาลฎีกาได้พิพากษาว่าการจำหน่ายสลากดังกล่าวเป็นการกระทำผิดพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ฯ และต้องชำระภาษีการพนันตามพระราชบัญญัติการพนันฯ จึงทำให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลค้างชำระค่าภาษีการพนันและภาษีมูลค่าเพิ่มจำนวน 20,665,430,221.72 บาท)

สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลได้ทำสัญญากับบริษัท LGT มีการรับสมัครตัวแทนจำหน่ายทั่วประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ จำนวนประมาณ 5,000 ราย โดยมีรูปแบบการจำหน่ายไว้ 2 ลักษณะ วิธีการบอกกล่าว และวิธีการใช้ใบเลือกเลข การจำหน่ายสลาก 3 ตัว 2 ตัว สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลคาดการณ์ว่าดังกล่าวการจำหน่ายสลาก 3 ตัว และ 2 ตัว ผ่านเครื่องจำหน่ายอัตโนมัตินี้จะทำให้สำนักงาน ฯ มีเงินรายได้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการจำหน่ายวิธีออนไลน์เป็นการเพิ่มช่องทางการจำหน่าย สร้างความสะดวกให้กับผู้ซื้อ มีความแม่นยำน่าเชื่อถือมากกว่าการเขียนสลากด้วยมือในวิธีเดิม แต่ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงวิธีการจ่ายเงินรางวัลจากเดิมที่เป็นอัตราการจ่ายตายตัวมาเป็นอัตราการจ่ายเงินรางวัลผันแปรเงินรางวัลของเลขที่ได้รับความนิยมอาจจะต่ำกว่าหวยใต้ดิน เมื่อประกอบกับเทคนิคการจำหน่ายของหวยใต้ดินที่เจ้ามือรายใหญ่ รายกลาง รายย่อย ให้สินเชื่อและส่วนลดกับผู้ซื้อเพื่อผูกมัดผู้ซื้อ อาจทำให้เงินรายได้จากการจำหน่ายสลาก 3 ตัว 2 ตัว ในครั้งนี้ไม่สูงมากขึ้นไปจากเดิมมากนัก

การป้องกันผลกระทบทางสังคม

ตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 การออกสลากกินแบ่งนั้นถูกจัดเป็นการพนันประเภท ข ดังนั้นกล่าวได้ว่าตาม

กฎหมายสำนักงานสลากกินแบ่งประกอบธุรกิจที่ถูกต้องว่าเป็น การพนัน ในทางปฏิบัติการประกอบธุรกิจการพนันรัฐซึ่งมี หน้าที่ในการควบคุมสังคมให้ดำเนินไปตามกฎหมายและ ประชาชนมีความสงบสุข มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และประชาชนในสังคมมีความประพฤติในศีลธรรมอันดี รัฐจึง ต้องกำกับควบคุมการดำเนินการกิจกรรมที่จัดว่าเป็นการพนัน อย่างใกล้ชิดเนื่องจากในทางศาสนาแล้วการพนันถือเป็นการ เล่นที่ขัดต่อหลักคำสอนในทางศาสนา มาตราการที่นิยม ใช้ในการควบคุม คือ การเก็บภาษีจากการพนัน หรือที่เรียกว่า ภาษีบาป (Sin Taxes) เพื่อนำมาใช้จ่ายในการกิจกรรมทาง สังคมใช้ในการป้องกันและบำบัดผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการ พนัน รวมถึงนำไปเพื่อลดจำนวนผู้เล่นหน้าใหม่ที่เข้าสู่วงจร ธุรกิจการพนัน

สลากกินแบ่ง ถูกจัดว่าเป็นการพนันที่มีผลกระทบทางศีลธรรม น้อยกว่าการพนันประเภทอื่น จัดเป็นการพนันอย่างอ่อน (Soft Gambling) งานวิจัยจำนวนมากทั้ง ในประเทศและต่างประเทศ มีผลการวิจัยตรงกันว่าผู้เล่นการพนันสลากส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ รายได้น้อย ซึ่งการเล่นสลากถือเป็นรายจ่ายที่มีจำนวนสัดส่วน ที่สูงเมื่อเทียบกับรายได้ ในกรณีของประเทศไทยการดำเนินการ สลากกินแบ่งรัฐบาลผูกขาดโดยรัฐ (State Administration Model) ภายใต้หน่วยงานที่สำคัญ คือ สำนักงานสลากกิน รัฐบาลธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร ปัญหาที่เกิดขึ้น และยังไม่ได้รับการ แก้ไข คือ ปัญหาทางสังคมที่เกิดจากการเล่นการพนันสลากกิน แบ่งของรัฐ คือ ประชาชนจำนวนมากโดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อยมักหมกมุ่นกับการเล่น และมีแนวโน้มว่าเด็กและเยาวชนใน ประเทศจำนวนมากได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเล่นนี้ โดยไม่มี มาตรการที่เป็นรูปธรรมในการยับยั้งนักเล่นหน้าใหม่ดังกล่าว ในยุคของรัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เงินรายได้ที่มา จากการจำหน่ายสลากแบบ 3 ตัวและ 2 ตัว สำนักงานสลาก กินแบ่งรัฐบาลโดยอนุมัติของคณะกรรมการ ฯ ได้จัดสรรเงิน ดังกล่าวในหลายรูปแบบผ่านหน่วยงานจำนวนมากทั้งที่เป็น หน่วยงานของรัฐ องค์กรการกุศลทั้งที่เปิดเผยและไม่เปิดเผย เช่น ในปีงบประมาณ 2547 สำนักนายกรัฐมนตรี ได้รับการ สนับสนุนจากเงินจำหน่ายสลาก 3 ตัวและ 2 ตัวจำนวน 1,347,727,887 บาท กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับการสนับสนุน จำนวน 631,203,732 บาท และสำนักงานเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี จำนวน 471,000,000 บาท9 จากงานวิจัยของ จิตติ มงคลชัย อรรถกฤษณ์เทพ สันติกุล และสฤณี ศรีโยธิน พบว่า รัฐโดยสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลควรมีการระบุ

วัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการใช้จ่ายเงินที่ได้จากการจำหน่าย สลากและมีการเปิดเผยการใช้จ่ายที่โปร่งใส ควรนำเงินที่ได้จาก การจำหน่ายไปใช้ในโครงการด้านสังคมที่เน้นเรื่องการป้องกันผู้ เล่นหน้าใหม่ที่เข้าสู่การพนันสลาก รวมถึงนำมาใช้ในการ ปรามปรามผู้กระทำผิดที่เปิดช่องทางให้เด็กและเยาวชนเข้ามา ซ้ำขายสลาก

การออกสลากโดยเครื่องจำหน่ายอัตโนมัตินอกเหนือจากเป็น การอำนวยความสะดวกในการจำหน่ายแล้ว อาจเป็นการ กระตุ้นให้เกิดการขยายตัวของฐานลูกค้าใหม่ในภูมิภาคต่าง ๆ ที่สำคัญ คือ เยาวชนในประเทศ ที่ผ่านมาสังกานสลากกิน แบ่งรัฐบาลได้ออกมาตรการในการป้องกันที่สำคัญ คือ จุดจำหน่ายสลากออนไลน์จะต้องอยู่ห่างจากสถานที่สำคัญทาง ศาสนา เช่น วัด โบสถ์ สุเหร่า มัสยิด และโรงเรียน ไม่น้อยกว่า 50 เมตร มีการห้ามเด็กและเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ซื้อ สลาก ฯ และห้ามพนักงานขายสลาก ฯ ให้แก่เด็กและเยาวชนที่ มีอายุต่ำกว่า 18 ปี รวมถึงให้มีการตรวจบัตรประชาชนทุกครั้ง หากสงสัยว่าอายุต่ำกว่า 18 ปี เน้นให้เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจ ตราไม่ให้มีการจำหน่ายสลาก ฯ ให้แก่เด็กและเยาวชนที่อายุต่ำ กว่า 18 ปี

ผลการวิจัยการเล่นพนันสลากในประเทศอังกฤษ พบว่า แม้ว่า กฎหมายจะกำหนดอายุของผู้ซื้อสลากว่าต้องเกิน 16 ปี แต่ใน ความเป็นจริงปรากฏว่ามีเด็กจำนวนมากที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี ซื้อสลากหรือเกี่ยวข้องกับสลาก รวมถึงงานวิจัยที่พบว่าการ เพิ่มช่องทางจำหน่ายหรือการจำหน่ายสลากในพื้นที่ทำเลที่ มีผู้คนจำนวนมากเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เล่นซื้อสลาก การที่ สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลขยายช่องทางจำหน่ายสลาก 3 ตัว และ 2 ตัว ด้วยเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติมากถึงกว่า 5,000 เครื่อง จึงเป็นการขยายพื้นที่และช่องทางในการเข้าถึง การซื้อสลากตามผลการวิจัยจากต่างประเทศ ถือเป็นการขยาย ฐานลูกค้า และเมื่อประกอบกับความล้ำหลังและไม่จริงจังของ เจ้าหน้าที่ของรัฐในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการ กระทำผิดตามพระราชบัญญัติการพนัน ฯ อาจส่งต่อการ ขยายตัวของจำนวนผู้ซื้อที่เป็นเด็กและเยาวชน ส่งผลเสียทาง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะยาว

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รายได้จากการจำหน่ายสลาก 3 ตัว 2 ตัว ด้วยเครื่องอัตโนมัติเป็นส่วนของค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ร้อยละ 12 และเมื่อหลังหักส่วนลดให้ตัวแทนจำหน่ายแล้ว ควรมีการวางเป้าหมายในการนำเงินรายได้สุทธิในส่วนนี้ไปใช้ประโยชน์สาธารณะให้ชัดเจน ปัจจุบันภายใต้พระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ฯ อำนาจหน้าที่ดังกล่าวเป็นของคณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาล ซึ่งมีจำนวน 9 คน ซึ่งในจำนวนนี้เป็นกรรมการโดยตำแหน่งมากถึง 4 คน คือ ปลัดกระทรวงการคลัง เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกรมบัญชีกลาง และผู้แทนสำนักงบประมาณ ในขณะที่ภาคประชาสังคม มีเพียง 1 คน คือ ผู้แทนสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ทั้งนี้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจในการแต่งตั้งกรรมการอีก 3 ท่าน รวมกับผู้อำนวยการสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

กล่าวได้ว่าในคณะกรรมการ 9 ท่าน เป็นผู้ที่มาจากฝ่ายการเมืองถึง 8 ท่าน ที่สำคัญมาก คือ พระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ฯ ทั้งฉบับไม่ได้ระบุถึงภารกิจหรือวัตถุประสงค์ในการจัดสรรเงินเพื่อคืนสู่สังคมในเรื่องใด สัดส่วนเท่าใด ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวต่างกับกรณีการดำเนินการจำหน่ายสลากของการจำหน่ายสลากในประเทศสหรัฐอเมริกา และสหรัฐอเมริกา ที่มีกระบวนการวัตถุประสงค์ของการจัดสรรเงินที่ได้จากการจำหน่ายไว้อย่างชัดเจน เปิดเผย และโปร่งใส ดังนั้นสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล จึงควรให้คณะกรรมการสำนักงานสลาก ฯ มีการแต่งตั้ง "คณะอนุกรรมการด้านการจัดสรรผลประโยชน์จากการจำหน่ายสลากคืนสู่สังคม" คณะอนุกรรมการ ฯ ชุดนี้ต้องมาจากภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม ทำหน้าที่ให้คำแนะนำในการจัดสรรเงินที่ได้จากการจำหน่ายสลากสุทธิ หลังหักเงินรางวัล เงินรายได้ที่นำเข้ารัฐ เงินส่วนลดจากการจำหน่ายสลาก เงินลงทุน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ เงินที่เหลือสุทธิที่นำไปจัดสรรให้กับหน่วยงานการกุศล หน่วยงานด้านการศึกษา หรือหน่วยงานสังคมสงเคราะห์ รวมถึงการรณรงค์ต่อต้านการเล่นการพนันโดยเฉพาะป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับกาสิโน

2. คณะกรรมการสำนักงานสลาก ฯ ควรแถลงนโยบายในการกำกับดูแลการดำเนินงานของสำนักงานสลาก ฯ เพื่อให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ควรมีตัวชี้วัดหลักที่ใช้ในการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินการของคณะกรรมการ ฯ รวมถึงให้มีการเปิดเผยหลักเกณฑ์ วิธีในการกำหนดส่วนลดให้กับตัวแทนจำหน่าย ให้มีการเปิดเผยผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสำนักงานสลากกินแบ่ง ฯ เพื่อความโปร่งใส ตรวจสอบได้

3. การจัดสรรเงินที่คืนสู่สังคมนั้น ควรจัดสรรให้กับชุมชนซึ่งเป็นพื้นที่จุดจำหน่าย เพื่อเป็นกองทุนรณรงค์ต่อต้านการเล่นการพนัน โดยเฉพาะป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับกาสิโน เช่น ดึงดูดให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดการใช้จ่ายเงินนี้รวมถึงตั้งกองทุนเพื่อใช้บำบัดผู้ติดการพนันสลากฯ ที่ทำให้เกิดปัญหาสังคม เช่น ครอบครัวแตกแยก ปัญหาการว่างงานจากการเล่นการพนัน ปัญหานี้ล้น เป็นต้น

4. สำนักงานสลาก ฯ ต้องมีการทำกติกาอย่างชัดเจนว่าตามสัญญาที่จะดำเนินการขายสลากฯ ด้วยเครื่องนั้น ภายในระยะเวลา 5-6 ปี รัฐจะทำอะไร และอย่างไร มีการกำหนดรูปแบบเกม และปริมาณสลาก รวมทั้งปริมาณเครื่องจำหน่าย ให้ชัดเจน โดยไม่มองด้านผลประโยชน์ในรูปการเงินของรัฐเป็นตัวตั้ง และต้องประกาศให้เป็นที่รับรู้ของประชาชนโดยทั่วไป รวมถึงสำนักงานสลาก ฯ ต้องจัดทำกาประเมินนโยบายการจำหน่ายสลากด้วยเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติ เป็นประจำทุกปี โดยองค์กรอิสระที่ไม่แสวงหากำไรและไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับสำนักงานสลาก ฯ ทั้งนี้เพื่อประเมินถึงผลดี ผลเสีย ของนโยบายดังกล่าวอย่างหลากหลาย ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

5. รัฐโดยสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลต้องออกมาตรการในการห้ามจำหน่ายสลากให้กับเด็กและเยาวชน และควรมีหลักประกันว่าไม่สามารถจำหน่ายให้เด็กและเยาวชนได้อย่างจริงจัง เช่น มีมาตรการติดตั้งกล้องวงจรปิดที่จุดจำหน่ายสลากเพื่อบันทึกภาพผู้ซื้อสลาก มีมาตรการในการประชาสัมพันธ์รณรงค์ในการไม่จำหน่ายสลากให้เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี เช่น ปิดป้ายประกาศห้ามจำหน่าย และโทษของการจำหน่ายผู้จำหน่าย รวมถึงทำป้ายปิดประกาศให้ชัดเจนว่า หากพบเห็นการจำหน่ายให้กับเด็กและเยาวชนผู้พบเห็นสามารถแจ้งการกระทำผิดได้ที่หน่วยงานใด

6. สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลต้องกำหนดบทลงโทษตัวแทนผู้จำหน่ายให้ชัดเจนว่า หากมีการจำหน่ายสลากให้กับเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี จะมีผลอย่างไร ควรให้มีการวางเงินประกันการกระทำผิด หากกระทำผิดให้มีการหักเงินประกันดังกล่าว หากกระทำผิดซ้ำจะพักสิทธิในการเป็นตัวแทนจำหน่ายสลาก หรือหากเกิดขึ้นหลายครั้ง สำนักงานสลากกินแบ่งจะมีบทลงโทษที่เด็ดขาดอย่างไร เช่น เพิกถอนสิทธิในการจำหน่ายอย่างถาวร และริบเงินประกันการจำหน่ายทั้งจำนวน และควรประกาศพฤติกรรมของตัวแทนผู้จำหน่ายให้เป็นที่รับทราบของประชาชนโดยทั่วไป เพื่อให้ประชาชนในชุมชนโดยทั่วไปทราบว่าการจำหน่ายสลากฯ ให้แก่เด็กและเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี

เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย และร่วมกันสอดส่องดูแลอีกทางหนึ่ง ทั้งนี้อาจมีการตั้งกองทุนหมุนเวียนเพื่อให้รางวัลกับผู้ชี้เบาะแสของการกระทำผิดดังกล่าว

7. กรณีมีการติดตั้งเครื่องจำหน่ายสลากในชุมชน จุดจำหน่ายไม่ควรอยู่ใกล้ วัดและโรงเรียน ทั้งนี้จุดจำหน่ายสลาก ฯ ต้องมีระยะห่างสถานที่ดังกล่าวเกิน 50 เมตร แต่โดยทั่วไปบริบทพื้นที่ของแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกันออกไป ดังนั้นการกำหนดจุดจำหน่ายควรให้ตัวแทนชุมชนที่มาจากชุมชนเป็นผู้รับรองจุดจำหน่าย โดยให้ประกาศเหตุผล หลักเกณฑ์ ข้อกำหนด ข้อห้าม ของจุดจำหน่ายเป็นการทั่วไป และชัดเจนให้เป็นที่รับรู้ของประชาชนอย่างทั่วถึง ประกาศล่วงหน้าในระยะเวลาหนึ่งเพื่อกรณีหากมีผู้ร้องคัดค้านเรื่องจุดจำหน่ายการคัดค้านจุดจำหน่ายสามารถร้องคัดค้านไปได้ที่ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้ดำเนินการพิสูจน์ข้อคัดค้านนั้น ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนทางป้องกันผลกระทบอันอาจเกิดกับคนในชุมชนที่มีเครื่องตั้งอยู่

8. สำนักงานสลาก ฯ ต้องยืนยันว่าการจำหน่ายสลาก ฯ ด้วยเครื่องจำหน่าย สำนักงาน ฯ จะไม่นำเครือข่ายการจำหน่ายนี้ไปขยายสินค้าการพนันในรูปแบบสลากอื่น ๆ เช่น ห้ามจำหน่ายสลากกินแบ่งปกติ ห้ามไม่ให้มีเงินรางวัลแจ๊คพ็อต เนื่องจากรางวัลแจ๊คพ็อตเป็นอันตรายเป็นการกระตุ้นให้คนเล่นเปลี่ยนเป้าหมายต่อการซื้อสลากฯ เป็นการซื้อเพื่อหวังรวยทางลัด ซึ่งถือเป็นการมอมเมา และยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดนักพนันหน้าใหม่

9. สำนักงานสลาก ฯ ต้องวางมาตรการในการตรวจสอบป้องกันไม่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมโดยเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับขบวนการค้ายาเสพติด การเข้ามาเป็นตัวแทนจำหน่ายสลาก ฯ อาจเป็นช่องทางในการนำเงินที่ได้จากกระกระทำผิดไปฟอกเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมายได้

*****